EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

17. märts 2005 *

Sisukord

I — Vaidluse aluseks olevad asjaolud ..... I - 2229

A — Leping ..... I - 2229

1. Lepingu eesmärgid ..... I - 2230

2. Tööde kavandatav käik ..... I - 2232

3. Komisjoni poolt teostatav kontroll ..... I - 2235

4. Rahastamise kord ..... I - 2235

5. Tagasimaksed ..... I - 2237

6. Vahekohtuklausel ..... I - 2238

B — Lepingu täitmine ..... I - 2238

C — Komisjoni tehtud maksed ja tagastamise nõue ..... I - 2240

D — Kolme kostja tegevuse lõpetamine ..... I - 2242

1. InterTeam ..... I - 2242

2. A-Consult ..... I - 2242

3. Ision ..... I - 2243

II — Euroopa Kohtu pädevus ..... I - 2243

A — Õiguslik raamistik ..... I - 2243

B — Vahekohtuklausli kohaldatavus ..... I - 2244

III — Hagi vastuvõetavus osas, milles see on suunatud kolme likvideerimisel oleva või tegevuse lõpetanud kostja vastu ..... I - 2246

A — Õiguslik raamistik ..... I - 2247

1. Ühenduse õigus ..... I - 2247

2. Siseriiklik õigus ..... I - 2252

* Kohtumenetluse keel: saksa.

B — Hagi vastuvõetavus InterTeami vastu suunatud osas ..... I - 2253

C — Hagi vastuvõetavus A-Consulti ja Isioni vastu suunatud osas ..... I - 2254

D — Komisjoni täiendavad nõuded ..... I - 2256

IV — Hagi põhjendatus osas, milles see on suunatud AMI Semiconductori, Intracomi, Eurami ja Nordbanki vastu ..... I - 2258

A — Õigus nõuda tagasimakseid lepingu II lisa artikli 23 punkti 23.3 alusel ..... I - 2258

1. Solidaarvastutus ..... I - 2259

2. Komisjoni kohustusena kaasrahastatava kogusumma arvutus ..... I - 2261

B — Õigus nõuda tagastamist BGB § 812 alusel ..... I - 2264

IV — Intracomi vastuhagi ..... I - 2265

Kohtukulud ..... I - 2266

Kohtuasjas C-294/02,

mille esemeks on 12. augusti 2002. aasta hagi, mis on esitatud EÜ artikli 238 alusel,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: G. Wilms, keda abistas *Rechtsanwalt* R. Karpenstein, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

AMI Semiconductor Belgium BVBA, varem Alcatel Microelectronics NV, asukoht Audenarde (Belgia), esindajad: *Rechtsanwalt* M. Hallweger ja *Rechtsanwalt* R. Lutz,

A-Consult EDV-Beratungsgesellschaft mbH (likvideerimisel), asukoht Viin (Austria), esindaja: *Rechtsanwalt* E. Roehlich,

Intracom SA Hellenic Telecommunications & Electronic Industry, asukoht Ateena (Kreeka), esindajad: advokaadid M. Lienemeyer, U. Zinsmeister ja D. Waelbroeck,

ISION Sales + Services GmbH & Co. KG (likvideerimisel), asukoht Hamburg (Saksamaa), esindajad: *Rechtsanwalt* H. Fialski ja *Rechtsanwalt* T. Delhey,

Euram-Kamino GmbH, asukoht Hallbergmoos (Saksamaa), esindajad: *Rechtsanwalt* M. Hallweger ja *Rechtsanwalt* R. Lutz,

HSH Nordbank AG, varem Landesbank Kiel Girozentrale, asukoht Kiel (Saksamaa), esindajad: *Rechtsanwalt* B. Treibmann ja *Rechtsanwalt* E. Meincke,

ja

InterTeam GmbH (likvideerimisel), asukoht Itzehoe (Saksamaa), esindajad: *Rechtsanwalt* M. Hallweger ja *Rechtsanwalt* R. Lutz,

kostjad,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, S. von Bahr ja K. Schiemann (ettekandja),

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: vanemametnik M.-F. Contet,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. juuli 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 23. septembri 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon oma hagis palub Euroopa Kohtul Belgia õiguse alusel asutatud äriühingult AMI Semiconductor Belgium BVBA, varem Alcatel Micro-

electronics NV (edaspidi „AMI Semiconductor"), Austria õiguse alusel asutatud äriühingult A-Consult EDV Beratungsgesellschaft mbH (edaspidi „A-Consult"), Kreeka õiguse alusel asutatud äriühingult Intracom SA Hellenic Telecommunications & Electronic Industry (edaspidi „Intracom"), samuti neljalt Saksa õiguse alusel asutatud äriühingult: ISION Sales + Services GmbH & Co. KG, varem AllCon Gesellschaft für Kommunikationstechnologie mbH (edaspidi „Ision"), Euram-Kamino GmbH (edaspidi „Euram"), HSH Nordbank AG, varem Landesbank Kiel Girozentrale (edaspidi „Nordbank") ja InterTeam GmbH (edaspidi „InterTeam"), kui solidaarvõlgnikelt (edaspidi üheskoos „kostjad") mõista välja komisjoni kasuks 317 214 eurot koos intressidega nende äriühingutega projekti Esprit nr 26927 (edaspidi „projekt"), nimetusega „Electronic Commerce Fulfilment Service for the Electronics Industry (ECFS/E)" (elektroonikatööstuse elektroonilise kaubanduse tellimusteenus) raames sõlmitud lepingu (edaspidi „leping") täitmiseks komisjoni tehtud ettemaksete tagastamiseks.

I — Vaidluse aluseks olevad asjaolud

A — *Leping*

2 Euroopa Ühendus, keda esindas komisjon, sõlmis kostjatega 8. juunil 1998 lepingu viimatinimetatutele projekti elluviimiseks antava rahalise toetuse kohta.

3 Leping on koostatud inglise keeles. Lepingu artikli 10 alusel kohaldatakse lepingule Saksa õigusakte.

4 Kostjad on lepingu artikli 1 punkti 1.1 alusel kohustatud „täitma lepingut komisjoni ees ühiselt ja solidaarselt I lisas loetletud tööde osas kuni otsustava etapini 18. kuul".

5 Lepingu artikli 1 punktis 1.2 on sätestatud järgmist:

„Lepinguosalised teevad mõistlikke jõupingutusi projektis osutatud tulemuste saavutamiseks ja kohustused täitmata jätnud lepinguosalise kohustuste täitmiseks, välja arvatud vääramatu jõu (sealhulgas streik, lokaut ja muud sündmused, mida lepinguosalised üldjuhul ei saa mõjutada) juhtudel. Lepinguosaline ei ole kohustatud rakendama meetmeid, mis ei ole mõistlikult võimalikud, ega tasuma summasid teisele lepinguosalisele langeva kohustuse täitmiseks, kui ta ei ole ise soodustanud selle kohustuse täitmata jätmist. Vääramatu jõu esinemise korral rakendatavad meetmed määratakse kindlaks poolte kokkuleppel."

1. Lepingu eesmärgid

6 Lepingu artikli 1 punkti 1.1 kohaselt on lepingu esemeks I lisas loetletud tööde teostamine.

7 Nimetatud lisa esimeses osas sisalduva projekti sisukokkuvõtte kohaselt on projekti eesmärk võimaldada pooljuhtide koostisosade ülejääkide müüki elektroonikatöös-

tuse ettevõtjate vahel ilma vahendajateta ja vähendada sellega tehingukulusid. Projekti elluviimine aitaks olukorda parandada:

— koostisosade ülejäägi pakkumiste ja rahuldamata tellimuste koondamisega ülemaailmses ulatuses,

— loodud äritehinguid soodustavate äriprotsesside toetamisega,

— saadetiste veo korraldamise ja müügilepingute täitmiseks vajalike deklaratsioonide koostamisega, ja

— elektroonilise kaubanduse kasutamise laiendamisega elektroonikasektorile.

Sama kokkuvõtte kohaselt võimaldaks projekt elektroonikatööstusel:

— leevendada kaubanduslikke kitsaskohti ja vähendada tehingukulusid tänu ülemaailmse teabevahetuse tehnoloogia kasutamisele;

— kasutada piirideta elektroonilist kaubandust ülemaailmse majanduse ulatuses.

Kolm peamist eesmärki on kõnealuses kokkuvõttes esitatud järgmiselt:

— mitmete võtmeteenuste kasutuselevõtt elektroonikatööstuses;

— tulevaste kasutajate ja teenuste osutajate kutsetegevuses infotehnoloogia keskkonnas kasutuselevõtmiseks sobivate liideste väljatöötamine tõhusa vahendussüsteemi loomiseks;

— elektroonilise kaubanduse kasvava arengu soodustamine elektroonikatööstuses, muu hulgas süsteemi kasutamist soodustavate hüvitusmeetmete (*bonus component*) ja projekti ellurakendamise järgselt hinna ja efektiivsuse suhte paranemise määratlemiseks kvantitatiivsete meetmete väljaarendamine.

2. Tööde kavandatav käik

8 Lepingu artikli 2 punkti 2.1 kohaselt oli projekti elluviimise tähtaeg 18 kuud, mida arvestatakse 1. maist 1998, seega kuni 1999. aasta oktoobri lõpuni.

9 Lepingu I lisa teise osa teise jaotise punktist 2.2 nähtub, et kavandatud tööd on jaotatud kaheksasse etappi (*workpackages*), mis annavad alust kokku 29 töösooritusele (*deliverables*). Esimeses etapis on ette nähtud järgmised töösooritused:

„Tööde 1. etapp: Asjaomaste kaubandustoimingute määratlemine

Ülesanne 1.1 Kaubanduslik käitlemine kasutaja tegevuskohas (0–2 kuud)

Koostisosade soetamine

Ülemääraste koostisosade kontroll ja käitlemine

Kvaliteeditoimingud (ISO 9000 jne)

Teised tarnijad

Kasutuselolevad maksmisviisid

Uued maksmisviisid

Ülesanne 1.2 Tarkvaraliidesed (0–2 kuud)

Liidesed koos kaubandustarkvaraga, mida kasutavad tööstuslikud kasutajad

Tarkvaraliidesed: pangad

Tarkvaraliidesed: vedajad

Spetsiifiliste SAP-parameetrite määratlemine [ettevõtetevahelise tarkvara standard]

Ülesanne 1.3 Infotehnoloogia keskkonna hindamine (0–2 kuud)

Personaalarvuti, töökoht, kohalikud võrgud

Personaalarvutite ja kohalike võrkude kasutamise süsteemid

Internetiühendus, intranetid"

10 Lepingu I lisa teise osa teise jaotise punktis 2.2 on ühtlasi esitatud tabelid, millega määratakse kindlaks lepinguosaliste täpsemad ülesanded tööde erinevates etappides.

11 Lepingu I lisa lehekülgedel 40 ja 41 asuva tabeli kohaselt on tööde 1. etapis ülesanded jaotatud järgmiselt:

Ülesanne	Lepinguosalised	Kohustus
1.1	[AMI Semiconductor] Intracom A-Consult	Kasutajate tegevuskohtades kõigi kaubandustoimingute määratlemine, mis on seotud elektroonikavahendite kontrollimise, müügi, ülemääraste varude ja tarnimisega.
1.2	[Nordbank]	Rahaülekannete tegemise ja arvete kontrollimise viiside tarbeks vajalike liideste määratlemine.
	[Euram]	Veokulude ning veotellimuste esitamise ja nende jälgimise kulude kindlaksmääramiseks vajalike liideste määratlemine.
	[AMI Semiconductor] Intracom A-Consult	Kaubandustarkvara kasutamiseks vajalike liideste kohta üksikasjade esitamine tabeli vormis.
1.3	InterTeam	Kõigi projektis osalejate infotehnoloogia keskkonna, sealhulgas üldlevinud normide hindamine. Sõltumatu hinnang küsimuses, kas kasutatav kujundus on kunstinõuetega kooskõlas.
	[Nordbank]	Koostöö InterTeamiga infotehnoloogia kohaliku keskkonna uurimisel.
	[Euram]	Koostöö InterTeamiga infotehnoloogia kohaliku keskkonna uurimisel.
	[AMI Semiconductor] Intracom A-Consult	Koostöö InterTeamiga infotehnoloogia kohaliku keskkonna uurimisel.

3) Komisjoni poolt teostatav kontroll

12 Lepingu II lisa artiklis 8 oli ette nähtud komisjoni võimalus kasutada lepingu täitmise korraldamisel ekspertide abi. Nimetatud institutsioon oli sellisel juhul kohustatud rakendama sobivad meetmed tagamaks, et kõnealused eksperdid ei avalda ega kasuta neile edastatud konfidentsiaalseid andmeid. Komisjon pidi eksperte puudutava üksikasjalise teabe lepinguosalistele eelnevalt teatavaks tegema ja mõistlikult arvestama nende poolt õiguspärastel ärilistel põhjendustel esitatud vastuväiteid.

4. Rahastamise kord

13 Lepingu artikli 3 kohaselt olid projekti hüvitamisele kuuluvad kulud kokku 1 080 000 eküüd. Sama artikkel nägi ette, et komisjon katab kuni 50% neist kuludest ehk mitte rohkem kui 540 000 eküüd. Kulude arvestamise alused olid sätestatud lepingu I lisas ja II lisa artiklites 18–20, mis sisaldasid hüvitamisele kuuluvate kulude arvestamise täpseid kriteeriume.

14 Lepingu I lisa kuuendal leheküljel esitatud vormiga oli hüvitamisele kuuluv summa kostjate vahel täpsemalt jaotatud:

— InterTeam: 153 500 eküüd;

— Ision: 70 000 eküüd;

— Euram: 40 000 eküüd;

— Nordbank: 10 000 eküüd;

— AMI Semiconductor: 97 000 eküüd;

— Intracom: 68 000 eküüd;

— A-Consult: 101 500 eküüd.

15 Lepingu I lisa lehekülgedel 56 ja 57 esitatud vormiga 5.3 oli ühe isiku töötundides arvestatuna kindlaks määratud panus, mille iga lepinguosaline iga töö teostamiseks annab.

16 Lepingu artikli 4 kohaselt pidi komisjon omapoolse panuse üle kandma järgmiselt:

— ettemaks 270 000 eküüd kantakse üle kahe kuu jooksul pärast lepingu allakirjutamist viimase lepinguosalise poolt;

— perioodilised maksed tehakse kahe kuu jooksul pärast erinevate perioodiliste tööaruannete ja neile vastavate kulude heakskiitmist, kusjuures ettemakse ja perioodiliste maksete kogusumma ei ületa 486 000 eküüd;

— maksete ülejäänud osa (54 000 eküü suuruse tagatise tasumata osa) kantakse üle kahe kuu jooksul viimase aruande, dokumendi või muude projektijärgsete tööde ja viimase etapi kulude heakskiitmisest arvates.

17 Lepingu II lisa artikli 23 punkt 23.2 nägi ette, et kõiki komisjoni poolt ülekantud makseid käsitatakse ettemaksetena kuni vastavate tööde heakskiitmiseni või selle puudumisel kuni lõpparuande heakskiitmiseni.

5. Tagasimaksed

18 Lepingu II lisa artikli 23 punkti 23.3 kohaselt kohustusid lepinguosalised juhul, kui komisjoni kohustusena projekti kaasrahastamiseks määratud kogusumma osutub väiksemaks tema poolt ülekantud maksete kogusummast, nende summade vahe komisjonile koheselt tagastama.

19 Lepingu II lisa artikli 5 punkti 5.3 alapunktid a ja i nägid ette, et komisjon võib lepingust taganeda sellest koheselt ja kirjalikult teatades, kui komisjon on eelnevalt nõudnud täitmata lepinguliste kohustuste täitmist kirjalikult määratud mõistliku tähtaja jooksul, mis ei saa olla alla ühe kuu, kuid seda ei ole kohasel viisil tehtud.

20 Lepingu II lisa artikli 5 punkt 5.4 nägi ette, et lepingust taganemise korral hüvitatakse ühenduse vahenditest ainult projektijärgsete komisjoni poolt heakskiidetud tööde maksumus, samuti muud mõistlikud ja vajalikud kulud, kaasa arvatud rahastamiskohustused.

21 Sama lepingusätte kohaselt võis lepingu II lisa artikli 5 punkti 5.3 alapunkti a alusel lepingust taganemise korral kirjaliku nõude esitamisel lisada tagastamisele kuuluvale summale intressid Euroopa Rahainstituudi poolt eküütehingutele kohaldatavast määrast 2% võrra suurema määra järgi ajavahemiku eest, mis jääb fondide vastuvõtmise ja nende tagasimaksmise vahele.

6. Vahekohtuklausel

22 Lepingu II lisa artiklis 7 sisaldub järgmine vahekohtuklausel:

„Ainult Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus ja apellatsioonkaebuse korral Euroopa Ühenduste Kohus on pädevad lahendama komisjoni ja lepinguosaliste vahelisi vaidlusi käesoleva lepingu kehtivuse, kohaldamise ja tõlgendamise üle."

B — *Lepingu täitmine*

23 Projekti täitmine algas 1998. aasta mais.

24 Lepinguosalised esitasid 15. detsembril 1998 komisjonile aruande kuue kuu jooksul saavutatud tulemuste kirjeldusega. Selles aruandes teatasid nad 1., 2. ja 3. etapi tööde täielikust teostamisest.

25 Komisjon tegi ettepaneku moodustada kontrollirühm (*Review Team*) lepinguosaliste aruannetes kirjeldatud tulemuste kontrollimiseks. Pärast komisjoni poolt esitatud ekspertide kohta teabe, muu hulgas nende *curriculum vitae*'de saamist, andis InterTeam 8. aprilli 1999. aasta kirjaga nõusoleku kahe kandidaadi, Guida ja Ouzonise nimetamiseks.

26 Kontrollirühm esitas oma esimese uurimisaruande komisjoni ja lepinguosaliste 11. juuni 1999. aasta koosolekul. Aruandes tõdeti tõsiseid puudusi projekti täitmisel. Nende puuduste tõttu teatas rühm projekti peatamisest kuni 1. juulini 1999 ja tegi kostjatele ettepaneku esitada kogu vajalik teave uurimisaruandes osutatud puuduste kõrvaldamise tõendamiseks.

27 Komisjon tegi 18. juuni 1999. aasta kirjaga kokkuvõtte 11. juuni 1999. aasta koosolekul tehtud otsustest. Seoses sellega andis ta lepingu II lisa artikli 5 punkti 5.3 alapunktide a ja i alusel kostjatele täiendava tähtaja ja ähvardas lepingust taganeda. Oma 29. juuni ja 14. juuli 1999. aasta kirjadega vaidlustas see institutsioon uuesti lepinguliste kohustuste täitmise ja andis neile ühekuulise tähtaja tegemata tööde teostamiseks ja osutatud puuduste kõrvaldamiseks.

28 Kostjad esitasid 1999. aasta juuli alguses komisjonile aruande, mis käsitles 12-kuulist ajavahemikku ja kirjeldas saavutatud eesmärke. Aruande kohaselt olid nad projekti ellu viinud vastavalt lepingule.

29 Kontrollirühm esitas 5. juulil 1999 teise uurimisaruande, milles võeti arvesse 12 kuu jooksul saavutatud tulemusi käsitlevas aruandes ja lepinguosaliste poolt esitatud muudes täiendavates dokumentides sisalduvad andmed. See uurimisaruanne

kritiseeris põhjalikult kõiki töösooritusi. Osa neist sooritustest kiideti siiski heaks, kuigi neid peeti nõrkadeks.

30 Vaatamata sellele, et kostjad esitasid 8. septembri 1999. aasta koosolekul uue ettekande, mis hõlmas kõiki saavutatud eesmärke, jäi kontrollirühm oma otsuse juurde.

31 Komisjon teatas 21. detsembril 1999 InterTeamile saadetud kirjas lepingust taganemisest tagasiulatuvalt alates 8. septembrist 1999.

C — *Komisjoni tehtud maksed ja tagastamise nõue*

32 Nõukogu 17. juuni 1997. aasta määruse (EÜ) nr 1103/97 teatavate euro kasutuselevõtuga seotud sätete kohta (EÜT L 162, lk 1; ELT eriväljaanne 10/01, lk 81) jõustumisest alates asendatakse selle määruse artikli 2 lõike 1 kohaselt iga viide eküüle viitega eurole ümberarvestuskursi alusel üks euro võrdub ühe eküüga.

33 Komisjon kandis kooskõlas lepingu sätetega kostjatele üle järgmised summad:

— 270 000 eurot 8. juunil 1998;

— 191 394 eurot 6. mail 1999 ajavahemikuks 1. mai–31. oktoober 1998.

Ettemaksete kogusumma on seega 461 394 eurot.

34 Komisjon saatis 21. detsembril 1999 kostjatele kirja, milles nõudis 317 214 euro tagastamist, s.o tegelikult makstud 461 394 euro ja 144 180 euro, mis komisjoni arvutuste kohaselt moodustab tema rahastamiskohustuse, vahe.

35 Hagiavalduses sisalduva tabeli järgi jaotuvad need eurodes väljendatud summad komisjoni arvates kostjate vahel järgmiselt:

	A	B	C	D
InterTeam	153 500	300 934	29 491,36	271 443
A-Consult	101 500	61 823	40 960,23	20 862
[AMI Semiconductor]	97 000	26 743	26 214,55	529
Ision	70 000	39 926	31 129,77	8 797
[Euram]	40 000	21 606	0	21 606
Intracom	68 000	10 362	16 384,09	(6 022)
[Nordbank]	10 000	0	0	0
	540 000	461 394	144 180	323 237

A: lepingujärgselt komisjoni poolt hüvitatavate kulude ülemmäär,
B: tegelikult ülekantud summa,
C: heakskiidetud kulud,
D: tagastamisele kuuluv summa (B – C)

D — *Kolme kostja tegevuse lõpetamine*

1. InterTeam

36 InterTeami üldkoosolek võttis 22. detsembril 1999 vastu äriühingu lõpetamise otsuse. Nimetatud äriühing esitas 17. juulil 2001 oma bilansi, mis oli koostatud 31. detsembri 1999. aasta seisuga ja oli tema sõnul likvideerimisbilanss. See bilanss näitas 695 605,33 Saksa marga (ehk 355 657,35 euro) suurust puudujääki, mis ei olnud äriühingu oma varaga kaetud. InterTeam kustutati äriregistrist 8. novembril 2001.

2. A-Consult

37 A-Consulti vastu algatati 10. juulil 2002 pankrotimenetlus ja praegune pankrotihaldur E. Roehlich määrati selle äriühingu ajutiseks halduriks.

38 A-Consult võttis seejärel oma pankrotiavalduse tagasi selliselt, et Austria pankrotiõiguse kohaselt kõnealune menetlus lõpetati ja 25. juulil 2002 algatati „kohtuliku kompromissi menetlusele järgnev pankrotimenetlus" (*Anschlußkonkursverfahren*).

3. Ision

39 Isioni varade suhtes algatati maksejõuetusmenetlus 19. juulil 2002 ja selle äriühingu ajutiseks halduriks määrati H. Fialski.

II — Euroopa Kohtu pädevus

A — *Õiguslik raamistik*

40 EÜ artiklis 238 on sätestatud:

„Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuse tegemine ühenduse poolt või nimel sõlmitud era- või avalik-õiguslikus lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel."

41 EÜ artikli 225 lõige 1, muudetud Nice'i lepinguga, on järgmine:

„Esimese Astme Kohus on pädev arutama ja lahendama esimese astmena artiklites 230, 232, 235, 236 ja 238 osutatud hagisid või menetlusi, välja arvatud need, mis on määratud kohtukolleegiumile või kuuluvad põhikirja järgi Euroopa Kohtu pädevusse. Põhikiri võib ette näha, et Esimese Astme Kohtul on pädevus muud liiki hagide või menetluste puhul.

Käesoleva lõike alusel tehtud Esimese Astme Kohtu otsuseid võib Euroopa Kohtusse edasi kaevata üksnes õigusküsimustes vastavalt põhikirjas sätestatud tingimustele ning ulatusele."

42 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 51 sõnastuses, mis kehtis kuni 31. maini 2004, enne kui jõustus nõukogu 26. aprilli 2004. aasta otsus 2004/407/EÜ, Euratom, millega muudetakse Euroopa Kohtu põhikirja käsitleva protokolli artikleid 51 ja 54 (ELT L 132, lk 5; ELT eriväljaanne 01/05, lk 85), oli sätestatud:

„Erandina EÜ asutamislepingu artikli 225 lõikes 1 [...] sätestatud eeskirjast on Euroopa Kohtu pädevuses lahendada liikmesriikide, ühenduste institutsioonide ja Euroopa Keskpanga poolt esitatud hagisid."

B — *Vahekohtuklausli kohaldatavus*

43 Lepingu II lisa artiklis 7 sätestatud vahekohtuklausel, mida on tsiteeritud käesoleva otsuse punktis 22, viitab oma sõnastuses Esimese Astme Kohtule, kes ainsana on pädev kõiki lepingu pinnalt tekkivaid vaidlusi esimeses instantsis lahendama.

44 On siiski vaieldamatu, et asutamislepingus ja sellele lisatud Euroopa Kohtu põhikirjas sätestatud Esimese Astme Kohtu ja Euroopa Kohtu pädevuse jaotuse kohaselt ei olnud hagi esitamise ajal ette nähtud võimalust, et Esimese Astme Kohus menetleks ühenduse institutsiooni sellist hagi, nagu on esitatud käesolevas kohtuasjas.

45 Sel põhjusel hagiavaldus, pärast selle algset esitamist Esimese Astme Kohtu kantseleile, edastati Euroopa Kohtu kantseleile Euroopa Kohtu põhikirja artikli 54 alusel.

46 Kuigi pooled ei ole Euroopa Kohtu pädevust vaidlustanud, tuleb Euroopa Kohtul omal algatusel uurida vahekohtuklausli kohaldatavust, nagu kohtujurist õigustatult märgib oma ettepaneku punktis 53.

47 Seega on tõusetunud küsimus, kas Esimese Astme Kohtu nimetamine vahekohtuklauslis võib kaasa tuua Euroopa Kohtu pädevuse vastavalt EÜ artiklile 238, mis annab otsuse tegemise just „Euroopa Kohtu" pädevusse.

48 Sellele küsimusele tuleb vastata jaatavalt alljärgnevatel põhjustel.

49 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 59 märgib, mõiste „Euroopa Kohus" kasutamisest asutamislepingus tuleneb, et see nimetamine ei osuta ühele või teisele ühenduste kohtule, vaid ühenduste institutsioonile, mis hõlmab Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu. Järelikult EÜ artiklis 238 sisalduvat viidet Euroopa Kohtule tuleb mõista seostatult selle institutsiooniga, millele just peabki olema lepingus viidatud, et pädevust võiks omistada ühele või teisele ühenduste kohtule.

50 Asutamisleping ei sätesta erilisi nõudeid vahekohtuklausli vormistamisele. Neil asjaoludel tuleb mis tahes formuleeringut, millest ilmneb poolte tahe vältida

võimalike omavaheliste vaidluste siseriiklikku kohtualluvust ja anda need ühenduste kohtute pädevusse, pidada piisavaks aluseks viimatinimetatud kohtualluvuse kohaldamisele EÜ artikli 238 alusel.

51 Esimese Astme Kohtu nimetamine täidab selgelt selle kriteeriumi nõuded, ilma et oleks vaja kõnealust klauslit tõlgendada lepingule kohaldatava seaduse valguses.

52 Kuigi pooled püüdsid ekslikult piiritleda täpsemat kohtualluvust „Euroopa Kohtu" kui institutsiooni siseselt, kes pidi lahendama nende vaidlusi, ja kuigi vahekohtutingimus on seetõttu osaliselt kehtetu, ei takista see asjaolu poolte selgelt väljendatud tahte avaldumist selles, et vältida võimalike omavaheliste vaidluste siseriiklikku kohtualluvust ja anda need ühenduste kohtute pädevusse.

53 Euroopa Kohus on seega pädev lahendama nii komisjoni hagi kui ka Intracomi esitatud vastuhagi.

III — Hagi vastuvõetavus osas, milles see on suunatud kolme likvideerimisel oleva või likvideerimismenetluse läbinud kostja vastu

54 Kolm kostjat, nimelt InterTeam, A-Consult ja Ision, tuginedes peamiselt asjaolule, et nad olid hagi esitamise hetkel maksejõuetusmenetluse erinevates järkudes, leiavad, et hagi on neid puudutavas osas vastuvõetamatu.

A — *Õiguslik raamistik*

1. Ühenduse õigus

55 Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191), mis on vastu võetud EÜ artikli 61 punkti c ja artikli 67 lõike 1 alusel, esitab järgmised põhjendused:

„(2) Siseturu nõuetekohane toimimine eeldab piiriüleste maksejõuetusmenetluste tõhusat ja tulemuslikku toimimist ning käesoleva määruse vastuvõtmine on vajalik kõnealuse, asutamislepingu artiklis 65 sätestatud tsiviilasjades tehtava õigusalase koostöö alla kuuluva eesmärgi saavutamiseks.

(3) Ettevõtjate tegevusel on üha suurenev piiriülene mõju ning seepärast reguleeritakse seda järjest rohkem Euroopa Ühenduse õigusega. Kuna selliste ettevõtjate maksejõuetus avaldab mõju ka siseturu nõuetekohasele toimimisele, on vaja ühenduse õigusakti, milles nähakse ette maksejõuetu võlgniku varade suhtes võetavate meetmete kooskõlastamise nõue.

(4) Siseturu nõuetekohaseks toimimiseks on vaja vältida selliste olukordade teket, mis motiveerivad osapooli viima varasid või kohtumenetlusi ühest liikmesriigist teise enda jaoks soodsama õigusliku seisundi leidmiseks (*forum shopping* — meelepärase kohtualluvuse valimine).

[...]

(8) Piiriülese mõjuga maksejõuetusmenetluste tõhususe ja tulemuslikkuse parandamiseks on vajalik ja asjakohane koondada pädevust, tunnustamist ja asjaomases valdkonnas kohaldatavaid seadusi käsitlevad sätted ühenduse õigusakti, mis on siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides."

56 Samas määruses sisalduvad järgmised õigusnormid:

„Artikkel 3

Rahvusvaheline kohtualluvus

1. Maksejõuetusmenetluste algatamiseks on pädevad selle liikmesriigi kohtud, kus asub võlgniku põhihuvide kese. Äriühingu või muu juriidilise isiku puhul peetakse vastupidiste tõendite puudumisel tema põhihuvide keskmeks registrijärgset asukohta.

2. Kui võlgniku põhihuvide kese asub liikmesriigi territooriumil, on teise liikmesriigi kohus võlgniku vastu maksejõuetusmenetluse algatamiseks pädev ainult juhul, kui kõnealusel võlgnikul on tegevuskoht selles riigis. See menetlus mõjutab ainult selliseid võlgniku varasid, mis asuvad viimati nimetatud liikmesriigi territooriumil.

[...]

Artikkel 4

Kohaldatav seadus

1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse maksejõuetusmenetluse ja selle mõjude suhtes selle liikmesriigi seadust, kelle territooriumil menetlus on algatatud, edaspidi „menetluse algatanud riik".

2. Menetluse algatanud riigi seadustes sätestatakse menetluste algatamise, läbiviimise ja lõpetamise tingimused. Tingimustes määratakse eelkõige kindlaks:

[...]

f) maksejõuetusmenetluse mõjud konkreetsete võlausaldajate algatatud menetlustele, välja arvatud pooleliolevad kohtuasjad;

[...]

Artikkel 16

[Maksejõuetusmenetluse tunnustamise] põhimõte

1. Maksejõuetusmenetluse algatamist käsitlevat otsust, mille on teinud artikli 3 alusel otsustamiseks pädev liikmesriigi kohus, tunnustavad kõik teised liikmesriigid alates selle jõustumisest menetluse algatanud riigis.

Seda sätet kohaldatakse ka juhul, kui võlgniku suhtes ei saa tema vara arvesse võttes algatada menetlust teises liikmesriigis.

2. Artikli 3 lõikes 1 osutatud menetluse tunnustamine ei välista artikli 3 lõikes 2 osutatud menetluste algatamist mõne teise liikmesriigi kohtu poolt. [...]

Artikkel 17

Tunnustamise tagajärjed

1. Kui käesolevas määruses ei sätestata teisiti, on artikli 3 lõikes 1 osutatud menetluse algatamise otsusel teistes liikmesriikides ilma täiendavate formaalsusteta samad tagajärjed nagu menetluse algatanud riigi seaduse alusel, tingimusel et kõnealuses teises liikmesriigis ei ole algatatud artikli 3 lõikes 2 osutatud menetlust.

2. Artikli 3 lõikes 2 osutatud menetluste tagajärgi ei saa teistes liikmesriikides vaidlustada. Võlausaldajate õiguste piiramine eelkõige maksetähtaja pikendamise või maksekohustusest vabastamise osas mõjutab teise liikmesriigi territooriumil asuvaid varasid ainult selliste võlausaldajate puhul, kes on selleks nõusoleku andnud.

[...]

Artikkel 40

Võlausaldajate teavitamise kohustus

1. Kohe pärast maksejõuetusmenetluse algatamist liikmesriigis peab selle liikmesriigi pädev kohus või menetluseks määratud likvideerija teavitama teadaolevaid võlausaldajaid, kelle alaline elu- või asukoht või registrijärgne asukoht on teistes liikmesriikides.

2. Igale võlausaldajale eraldi teatisena edastatav informatsioon sisaldab eelkõige tähtaegu ja nendega seoses sätestatud sanktsioone, organit või asutust, kellel on õigus nõudeid vastu võtta, ning muid ettenähtud meetmeid. Peale selle märgitakse teatises, kas võlausaldajad peavad esitama ka eelistatud või asjaõiguslikult tagatud nõuded."

2. Siseriiklik õigus

57 Saksa õiguses on äriühingu suhtes maksejõuetusmenetluse algatamisel järgmised tagajärjed:

— 5. oktoobri 1994. aasta Insolvenzordnung'i (Saksa pankrotiseadus; BGBl. 1994 I, lk 2866) — sõnastuses, mis on kohaldatav käesolevas vaidluses, (edaspidi „InsO") — § 80 kohaselt valitseb äriühingu vara haldur. See seisund hõlmab ka õigust olla kohtus menetlusosaline, mistõttu äriühingu vastu esitatud hagi tuleb teha teatavaks haldurile ja mitte äriühingule.

— InsO § 87 kohaselt ei saa võlausaldajad äriühingult võlgu sisse nõuda teisiti, kui ainult kooskõlas maksejõuetusmenetlust reguleerivate õigusnormidega. Järelikult InsO § 174 ja järgmised paragrahvid astuvad tsiviilmenetluse normidele vastavatele tavalistele hagidele laienevate õigusnormide asemele ning otse äriühingu või halduri vastu esitatud hagid on vastuvõetamatud.

58 Austria õiguses on Konkursordnung'i (Austria pankrotiseadus; RGBl. nr 337/1914, käesolevas vaidluses kohaldatav sõnastus; edaspidi „KO") § 6 lõike 1 kohaselt keelatud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist alustada või jätkata menetlust mis tahes vaidluste osas, mis puudutavad nõudeid pankrotipessa kuuluvale varale.

B — *Hagi vastuvõetavus InterTeami vastu suunatud osas*

59 AMI Semiconductori, Eurami ja InterTeami väitel on hagi vastuvõetamatu InterTeami vastu suunatud osas, kuna see äriühing on äriregistrist kustutatud 8. novembril 2001 ehk üheksa kuud enne komisjoni poolt hagi esitamist ja järelikult selleks kuupäevaks kaotanud oma õigusvõime.

60 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 67 märkis, on äriühingu vastu esitatud hagi vastuvõetamatu, kui selle esitamise ajal puudus äriühingul nii õigusvõime kui ka kohtumenetlusteovõime. Selles osas kuulub kohaldamisele seadus, mis reguleerib kõnealuse äriühingu asutamist ehk antud juhul Saksa seadus (vt 27. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 81/87: Daily Mail ja General Trust, EKL 1988, lk 5483, punkt 19 ja 5. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-208/00: Überseering, EKL 2002, lk I-9919, punkt 81).

61 Vaidlust ei ole selles, et Saksa õiguse kohaselt kaotab InterTeami taoline aktsiaselts (GmbH) oma kohtumenetlusteovõime lõpetamise hetkest, mis eeldab tema kustutamist äriregistrist pärast seda, kui on tehtud kindlaks, et tal puudub vara. Registrist kustutamine lubab seega eeldada, et vara puudub.

62 Kuigi selle eelduse võib põhimõtteliselt kummutada, mille tagajärjel taastub kustutatud äriühingu kohtumenetlusteovõime, siis lihtsalt väide, et kustutatud äriühing omab veel vara, ei ole selleks piisav, ehkki komisjon nii väidab. Viimatinimetatu oleks pidanud oma väite toetuseks esile tooma faktilised asjaolud, millest nähtuks näiteks, milline vara on tema arvates olemas, täpsustama vähemalt vara ligikaudse väärtuse ja omandi õigusliku aluse ning vajaduse korral asjassepuutuva võlgniku.

63 Nende andmete puudumisel tuleb hagi tunnistada vastuvõetamatuks InterTeami vastu suunatud osas.

C — *Hagi vastuvõetavus A-Consulti ja Isioni vastu suunatud osas*

64 Hagi esitamise kuupäeval oli nende kahe äriühingu vastu käimas maksejõuetusmenetlus vastava siseriikliku seaduse kohaselt.

65 Vaidlust ei ole selles, et asjakohaste siseriiklike seaduste kohaldamisel — A-Consulti osas KO § 6 ja Isioni osas InsO § 87 — oleks komisjoni esitatud nõudega sarnane hagi neil asjaoludel tunnistatud vastuvõetamatuks, kui see oleks nende äriühingute vastu esitatud siseriiklikule kohtule.

66 EÜ artikkel 238 koostoimes vahekohtuklausliga annab põhimõtteliselt Euroopa Kohtule pädevuse lahendada pooltevahelisi vaidlusi.

67 Siiski tõusetub küsimus, kuidas seda pädevust teostada poole suhtes, kelle vastu on algatatud maksejõuetusmenetlus. Seda küsimust tuleb hinnata Euroopa Kohtus kohaldatavast kohtumenetlusõigusest lähtudes.

68 Kui arvestada, et Euroopa Kohtu põhikiri ega kodukord ei sisalda erinorme selliste hagide menetlemiseks, mis on suunatud poolte vastu, kelle suhtes on algatatud maksejõuetusmenetlus, siis tuleb kohaldamisele kuuluvad reeglid tuletada antud küsimuses liikmesriikide kohtumenetluse ühistest põhimõtetest lähtudes.

69 Selles osas ilmneb, et enamiku liikmesriikide kohtumenetlusõiguse kohaselt ei saa võlausaldaja kohtu kaudu võlga eraldi sisse nõuda isikult, kelle suhtes on käimas maksejõuetusmenetlus, vaid ta peab alluma kohaldatava menetluse üksikasjalistele reeglitele, mille eiramise korral on hagi vastuvõetamatu. Kõnealused riigid on ühtlasi kohustatud vastastikku arvesse võtma menetlusi, mis ühes neist on algatatud. See tuleneb määrusest nr 1346/2000, mille artikli 4 lõike 2 punktis f on sätestatud, et seadus, mis määrab kindlaks maksejõuetusmenetluse tagajärjed konkreetsete võlausaldajate algatatud menetlustele, on menetluse algatanud riigi seadus, käesolevas asjas siis Austria seadus ja Saksa seadus. Sama määruse artiklite 16 ja 17 alusel tunnustavad maksejõuetusmenetluse algatamist ühes liikmesriigis kõik teised liikmesriigid ja seal on sellel samad tagajärjed nagu menetluse algatanud riigi seaduse alusel.

70 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 84 ja 85 märkis, on määruse nr 1346/2000 sätete eesmärk, nagu see tuleneb määruse teisest, kolmandast, neljandast ja kaheksandast põhjendusest, kaitsta Euroopa Liidu siseselt maksejõuetusmenetluste tõhusust ja laitmatut kooskõlastamist ning tagada olemasoleva vara võrdne jaotamine võlausaldajate vahel. Ühenduse institutsioonid saaksid teiste võlausaldajatega võrreldes põhjendamatu eelise, kui neil oleks võimalik ühenduste kohtus toimuva menetluse kaudu sisse nõuda võlad, mille sissenõudmine siseriiklike kohtute kaudu on võimatu.

71 Komisjon on ekslikult määruse nr 1346/2000 artiklile 40 tuginedes osutanud kahe ja poole kuu pikkust ajavahemikku, mis jäi maksejõuetusmenetluse algatamise

kuupäeva 10. juuli 2002 ja sellest teatamise päeva 23. septembri 2002 vahele, et vaidlustada selle määruse kohaldamine käesolevas kohtuasjas. Esiteks, kõnealuse määruse artikli 17 lõike 1 kohaselt on maksejõuetusmenetluse algatamisel teistes liikmesriikides samad tagajärjed, ilma et teavitamine sama määruse artikli 40 alusel oleks vajalik. Teiseks, isegi kui komisjonile edastatud teatist võib pidada hilinenuks, ei ole määruses nr 1346/2000 sätestatud selle hilinemise tagajärgi menetluse tunnustamisele teistes liikmesriikides, kui võimalikust õigusest hilinenud teavitamisega põhjustatud kahju hüvitamisele ei tulene teisiti.

72 Neid kaalutlusi silmas pidades tuleb komisjoni nõue, nagu see on hagiavalduses sõnastatud, tunnistada vastuvõetamatuks A-Consulti ja Isioni vastu suunatud osas.

D — *Komisjoni täiendavad nõuded*

73 Komisjon esitas kohtuistungil teise võimalusena täiendavad nõuded, mille kohaselt hagi A-Consulti ja Isioni vastu suunatud osas tuleb pidada hagiks, mis taotleb võlanõuete põhjendatuse tuvastamist eesmärgiga kaitsta neid siseriiklikes maksejõuetusmenetlustes.

74 Need täiendavad nõuded on ilmselgelt vastuvõetamatud.

75 Esiteks on need vastuolus kodukorra artikli 38 nõuetega. Osutatud sätte kohaselt on pooled kohustatud märkima esialgses hagiavalduses hagi eseme. Kuigi kodukorra artikkel 42 lubab teatud tingimustel esitada uusi väiteid, ei ole pooltel õigust menetluse käigus muuta hagi eset (vt 25. septembri 1979. aasta otsus kohtuasjas 232/78: komisjon *v.* Prantsusmaa, EKL 1979, lk 2729, punkt 3 ja 18. oktoobri 1979. aasta otsus kohtuasjas 125/78: GEMA *v.* komisjon, EKL 1979, lk 3173, punkt 26). Uusi nõudeid, mis esimest korda esitatakse kohtuistungil, ei saa võtta menetlusse, kuna see võtab kostjatelt võimaluse valmistada ette nende vastust ja rikub seega õigust kaitsele.

76 Teiseks väljuvad need nõuded Euroopa Kohtu pädevuse piiridest, kuna vahekohtuklausel piirab pädevuse õigusega lahendada „komisjoni ja lepinguosaliste vahelisi vaidlusi", samas kui tuvastushagi maksejõuetusmenetluses mõjutab teisi osapooli, st pankrotis oleva ettevõtja teisi võlausaldajaid. Selles osas tuleb rõhutada, et komisjon ei ole algatanud mingit menetlust nende osapoolte kaasamiseks käesolevas kohtuasjas.

77 Lõpuks on käesoleva kohtuotsuse punktides 68–70 esitatud kaalutlused kohaldatavad ka komisjoni täiendavatele nõuetele, mis sel põhjusel tuleb tunnistada vastuvõetamatuteks.

78 Järelikult tuleb komisjoni täiendavad nõuded tagasi lükata, kuna need on samuti vastuvõetamatud.

IV — Hagi põhjendatus osas, milles see on suunatud AMI Semiconductori, Intracomi, Eurami ja Nordbanki vastu

79 Komisjon tugineb kostjate vastu esitatud tasu nõudes kahele õiguslikule alusele. Ühelt poolt tugineb ta lepingu II lisa artikli 23 punktis 23.3 sätestatud lepingulisele õigusele nõuda tagasimakseid. Teiselt poolt viitab ta kostjate alusetule rikastumisele Bürgerliches Gesetzbuch'i (Saksa tsiviilseadustik; edaspidi „BGB") § 812 tähenduses, mis näeb ette, et „isik, kes on teiselt isikult midagi ilma õigusliku aluseta saanud selle isiku kohustuse täitmisena või muul viisil, on kohustatud saadu tagastama".

A — *Õigus nõuda tagasimakseid lepingu II lisa artikli 23 punkti 23.3 alusel*

80 Lepingu II lisa artikli 23 punktis 23.3 on sätestatud, et kui komisjoni kohustusena projekti kaasrahastamiseks määratud kogusumma osutub väiksemaks tema poolt ülekantud maksete kogusummast, on lepinguosalised kohustatud nende summade vahe komisjonile koheselt tagastama.

81 Selle sätte kohaldamisel tõusetub kaks küsimust. Esmalt tuleb määratleda, kas kõnealuses sättes ette nähtud tagasimakse kohustus on solidaarkohustus või saab tagasimakseid nõuda ainult neilt lepinguosalistelt, kes tegelikult komisjonilt raha said. Teiseks tuleb uurida komisjoni kohustusena kaasrahastatava kogusumma arvutust.

1. Solidaarvastutus

82 Lepingu teisel leheküljel on määratletud mõiste „lepinguosalised", mis tähendab ühiselt seitset kostjat, kes komisjoniga lepingu sõlmisid. Lepingu II lisa artikli 23 punktis 23.3 selle mõiste kasutamise täpsemad tagajärjed on olnud poolte vahel elava vaidluse objektiks.

83 Komisjoni hinnangul näitab kõnealuse mõiste kasutamine, et selles sättes ette nähtud tagasimakse kohustus lasub lepinguosalistel ühiselt ja mitte ainult neil, kes asjaomaseid ettemakseid said. Komisjon võiks seega igalt lepinguosaliselt nõuda kohustuse täitmist kogu ettemakse ulatuses.

84 Kostjad seevastu väidavad, et üksnes mõiste „lepinguosalised" kasutamisest ei saa tuletada solidaarkohustust ja et kui selline vastutus vastaks poolte tahtele, oleks see pidanud olema eelnevalt selgelt väljendatud. Nad märgivad ühtlasi, et lepingu II lisa artikli 23 punktis 23.3 sätestatud kohustus on selle sätte sõnastuse kohaselt „tagastamise" kohustus, st selle mõiste määratlus iseenesest eeldab, et pool, kellelt tagastamist nõutakse, oleks sissenõutava summa eelnevalt saanud.

85 Kuna kõnealuse artikli 23 punkt 23.3 ei ole selles osas piisavalt selge, tuleb seda tõlgendada seoses muude lepingusätetega, eelkõige lepingu artikli 1 valguses.

86 Nimetatud artikli 1 punkt 1.1 paneb esmapilgul pooltele kohustuse täita lepingut „ühiselt ja solidaarselt" (*jointly and severally*) „I lisas loetletud tööde osas". See kohustus, mis selle sõnastusest lähtudes on igal juhul kohaldatav ainult tööde teostamisele, mitte aga ettemaksete tagastamisele, on seejärel rangelt piiratud sama artikli punktiga 1.2.

87 Lepingu artikli 1 punkti 1.2 teine lause välistab mis tahes solidaarvastutuse ettemaksete tagastamise osas, kuna näeb ette, et lepinguosaline „ei ole kohustatud [...] tasuma summasid teisele lepinguosalisele langeva kohustuse täitmiseks, kui ta ei ole ise soodustanud selle kohustuse täitmata jätmist".

88 Sellest analüüsist järeldub, et lepingu II lisa artikli 23 punkt 23.3 tõlgendatuna lepingu artikli 1 punkti 1.2 valguses, paneb lepinguosalisele vaid kohustuse tagastada tegelikult saadud ettemaksed, vähemalt kui ei ole tõendatud, et see lepinguosaline on soodustanud kohustuse täitmata jätmist, millest tekkis komisjoni õigus nõuda tagasi teisele lepinguosalisele makstud ettemakse. Kohustus tõendada lepinguosalise poolt kohustuse täitmata jätmise soodustamist lasub vaieldamatult komisjonil, kes hagejana sellele täitmata jätmisele tugineb.

89 Komisjon ei ole tõendanud, et AMI Semiconductor, Euram, Intracom või Nordbank oleksid mingil moel soodustanud kohustuse teatud viisil täitmata jätmist teise lepinguosalise poolt, mille tagajärjel oleks kõnealusel institutsioonil tekkinud õigus nõuda nimetatud teise lepinguosalise saadud ettemakse tagastamist. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 145 märgib, üldsõnalised väited, mille kohaselt kostjad ei teinud piisavalt koostööd või ei täitnud kohustust komisjoni teavitada, on selles osas ebapiisavad, isegi kui need osaliselt põhinevad hindamisaruannetel.

90 Seega tuleb möönda, et ükski kostjatest ei ole kohustatud lepingu II lisa artikli 23 punkti 23.3 alusel tagastama suuremat summat, kui ta ise on saanud.

2. Komisjoni kohustusena kaasrahastatava kogusumma arvutus

91 Lepingu II lisa artikli 23 punkt 23.2 seab tagastamise tingimuseks, et komisjoni kohustusena projekti kaasrahastamiseks määratud kogusumma peab olema väiksem tema poolt juba ülekantud maksete kogusummast. Sellisel juhul on iga kostja kohustatud tagastama tema poolt saadud ettemakse ja kulude hüvituse, mida tal on õigus nõuda, summade vahe.

92 Komisjon eristas oma hagiavalduses käesoleva kohtuotsuse punktis 35 osundatud tabeliga summad, mille tagastamiseks iga kostja tema hinnangul on individuaalselt kohustatud, kui solidaarvastutust ei kohaldata. Kõnealused summad arvutati selliselt, et iga lepinguosalise poolt komisjonilt tegelikult saadud summast lahutati summa, mis katab komisjoni poolt heakskiidetud töösooritustele tehtud kulutused selles ulatuses, milles see lepinguosaline eeldatavalt panustas vastavalt lepingu I lisas sisalduvale tööjaotusele.

93 Arvestades, et komisjon möönis, et Nordbank ei ole mingeid ettemakseid saanud ja et Intracom on saanud väiksema summa kui see, millele tal oli õigus, ei saa ta neilt kahelt kostjalt mingit tagastamist nõuda.

94 Vaidlust ei ole selles, et AMI Semiconductor sai kokku 26 743 eurot ja et komisjon kiitis heaks tööd 26 214,55 euro väärtuses. Järelikult suurim summa, mille see äriühing peaks tagastama, on 528,45 eurot. Vaidlust ei ole ka selles, et Euram sai kokku 21 606 eurot ja ühtki tema osalusel tehtud töösooritust ei ole heaks kiidetud.

95 Nende kahe kostja vastu suunatud nõuete osas ei ole komisjonil õigust keelduda heaks kiitmast töösooritusi ja kulutusi, ilma et ta seda üksikasjaliselt põhjendaks neis töösooritustes ilmnenud puuduste esiletoomisega. Vastupidiselt komisjoni väitele ei tulene lepingu spetsiifilisest iseloomust, st asjaolust, et lepingu esemeks on toetuste maksmine, mille eest kõnealune institutsioon ei saa tegelikku vastutasu, et see annaks viimatinimetatule suvalise otsustusõiguse töösoorituste heakskiitmise üle. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 167–171 õigustatult märkis, oleks komisjonile niivõrd ulatusliku ühepoolse otsustusõiguse andmiseks vaja olnud sellekohased tingimused lepingus sätestada.

96 Seega tuleb uurida, kas komisjoni keeldumine AMI Semiconductori ja Eurami töösoorituste heakskiitmisest on õigustatud. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 161 märkis, puudutab vaidlus sisuliselt töösooritusi 1.1 (kasutaja määratletud süsteemitoimingute ja disainilahenduste terviklik kogum, „*Complete set of user-defined system functions and design specifications*"), 1.2 (nende organisatsioonide kaubandustarkvara keskkonda integreeritavate tulevaste tarkvaraliideste terviklik disainilahenduste kavand, „*Complete set of design specifications for future software interfaces to integrate with the commercial software environment of these organisations*") ja 1.3 (tulevaste äripartnerite infotehnoloogia keskkonna täielik kirjeldus, „*Full description of future business parners' IT environment*"), kuna need kolm töösooritust on ainsad heakskiiduta jäänud töösooritused, milles osalesid AMI Semiconductor või Euram.

97 Komisjon põhjendas nende töösoorituste heakskiitmata jätmist aruannetega, milles kontrollirühm jõudis sellisele järeldusele. Nende aruannete tõendusliku jõu osas tuleb esmalt tagasi lükata komisjoni väide, mille kohaselt need on kostjatele siduvad. Kuigi kostjad kiitsid heaks kõnealuse institutsiooni esitatud kaks kandidaati, ei nähtu lepingu II lisa artiklist 8, ühestki muust lepingusättest ega poolte kirjavahetusest, et selle rühma koostatud aruanded oleksid lepingupooltele siduvad. Selline siduv toime oleks muuhulgas ilmselges vastuolus komisjoni enda seisukohaga selles küsimuses, kuna ta kohtuistungil väitis, et ta võiks ise neist aruannetest kõrvale kalduda, kui ta seda sooviks.

98 Kontrollirühm asus oma teises kontrolliaruandes seisukohale, et asjaomaseid töösooritusi ei saa heaks kiita. Töösooritust 1.1 kirjeldati kui äärmiselt ebatäielikku ja pinnapealset. Leiti, et töösooritused 1.2 ja 1.3 on olematud põhjusel, et kõnealusele rühmale esitatud dokumendid olid vastavalt nende pealkirjadele üksnes „kokkuvõtted" ja mitte täielikud dokumendid.

99 Neis aruannetes ilmnevad mõned seletamatud vastuolud. Näiteks töösoorituse 1.1 osas kritiseerib kontrollirühm asjaolu, et rahandus- või logistikaettevõtjad, kes olid küll esindatud kostjate moodustatud kontsernis, ei osalenud selles töösoorituses. Lepingu I lisast nähtub selgelt, et Nordbanki ega Eurami osalemist nimetatud töösoorituses ei olnud lepingus ette nähtud. On ilmne, et selles osas ei kohaldanud kontrollirühm lepingulisi kriteeriume töösoorituste nõuetekohasuse hindamiseks, vaid lähtus vääralt omaenda kriteeriumidest.

100 Komisjon märkis kohtuistungil töösoorituse 1.3 osas, et selle täitmist käsitlesid kostjad vaid ühel leheküljel, mis ei sobi kokku lepingus selle töösoorituse osas ette nähtud jõupingutustega. Tuleb tõdeda, et esmapilgul on üllatav vahe lepingu I lisa leheküljel 57 selle töösoorituse jaoks ette nähtud ühe isiku nelja ja poole kuu pikkuse tööpanuse ning esitatud aruande lühiduse vahel. Aruande lühidus ei tähenda aga

tingimata seda, et see pole kvaliteetne või ei vasta lepingutingimustele, mis antud juhul on ainsad asjakohased kriteeriumid. Kui komisjonil oli kahtlusi mõne töösoorituse eest nõutud kulutuste suuruse osas, oleks ta töösoorituste heakskiitmisest keeldumise asemel pidanud vaidlustama need kulutused lepingu II lisa artiklites 18–20 sätestatud kriteeriumidest lähtudes.

101 Töösoorituse heakskiitmisest keeldumise õigustamiseks on komisjonil vaja üksikasjaliselt määratleda töösoorituse omadused, mida ta kritiseerib, ja esitada põhjendused, miks töösooritus tema arvates ei vasta lepingutingimustele. Käesolevas kohtuasjas ei ole kontrolliaruanded ega komisjoni hagi selles küsimuses piisavalt üksikasjalised.

102 Järelikult tuleb tagasi lükata komisjoni väited, mis tuginevad lepingu II lisa artikli 23 punktis 23.3 sätestatud õigusele nõuda maksete tagastamist. Siit tulenevalt tuleb tagasi lükata ka sama lisa artikli 5 punktile 5.4 tuginev intressinõue.

B — *Õigus nõuda tagastamist BGB § 812 alusel*

103 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 185 märgib, tuleb BGB § 812 alusel esitatud nõue alusetult saadu tagastamiseks jätta rahuldamata samadel põhjustel, millest lähtudes on tagasi lükatud lepingul põhinev tagastamise nõue. Kuna komisjon ei ole esitanud tõendeid, et saadud maksed ületasid lepinguosalistel saadaolevaid summasid, ei ole alusetu rikastumine tõendatud.

104 Järelikult tuleb komisjoni hagi tervikuna jätta rahuldamata.

IV — Intracomi vastuhagi

105 Intracom nõuab oma vastuhagis komisjonilt 6022 euro väljamõistmist. See summa on saadud InterTeami poolt Intracomile tegelikult makstud 10 362 eurose ettemakse ja heakskiidetud töösooritustele tehtud kulutustes Intracomi panuse, mis komisjoni arvutuste kohaselt on 16 384,09 eurot, lahutamisel.

106 Intracom leiab, et komisjon on „alusetult rikastunud", ega täpsusta oma nõude õiguslikku alust.

107 Vaidlust ei ole selles, et komisjon oma maksetega InterTeamile kandis kostjatele üle piisavad summad, et katta 6022 eurone makse Intracomi kasuks. Lepingu lõppedes oli InterTeamile üle kantud 300 934 eurot, ilma et viimatinimetatu oleks seda summat teistele kostjatele üle kandnud. Kui arvestada, et InterTeamil oli lepingu I lisa 6. leheküljel esitatud numbrite kohaselt õigus lepingu alusel endale saada kõige enam 153 500 eurone summa, oli kõnealuse äriühingu valduses 147 434 eurone summa teiste lepinguosaliste arvelt.

108 Neil asjaoludel ei ole komisjon alusetult rikastunud. Järelikult tuleb Intracomi vastuhagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

109 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta Intracom SA Hellenic Telecommunications & Electronic Industry vastuhagi rahuldamata.

3. Mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

Allkirjad